

LEONARDAS SAUKA

Lietuvių
tautosakos mokslas
XX amžiuje

TYRĖJAI IR JŲ DARBAI

Vilnius 2016

TURINYS

Pratarmė 9

JONAS BASANAVIČIUS 11

1. Pasakų tėvas 13
2. Gimtojo kaimo tautosaka 24
3. Liūtui tautosakoje – monografija 29
4. Neužmirštami pasiekimai ir sumanymai 34

JEKABAS LAUTENBACHAS 47

1. Posūkis nauja kryptimi 49
2. Baltų brachilogizmai tarptautiniame kontekste 54

EDUARDAS VOLTERIS 63

1. *Lietuviška chrestomatija* 66
2. Kita tautosakinė veikla 69

AUKUSTI ROBERTAS NIEMIS 75

1. Šiaurės rytų aukštaičių ir dzūkų dainų takais 77
2. *Lietuvių liaudies dainų tyrinėjimai* 80
3. Nenuslūgstantis domėjimasis dainomis 85

MYKOLAS BIRŽIŠKA 93

1. Vadovėlių mokyklai kūrėjas 96
2. Dvi lietuvių liaudies dainų istorijos 99
3. Dainų leidimas – planai ir tikrovė 101

VINCAS KRĖVĖ-MICKEVIČIUS 105

1. Dainų pasaulis 107
2. Padavimų ir poringų vingiais 113
3. Folkloras leidiniuose ir Tautosakos komisija 116
4. Pirmasis patarlių proveržis 119

BALYS SRUOGA 125

1. Modernios sampratos link 127
2. Dainų išraiškos priemonių erdvės 132
3. Kritikas, mokslininkas, profesorius 136
4. Paskutinė viršukalnė 141

ZIGMAS KUZMICKIS 147

1. Tautosaka lietuvių mokyklose XX a. (iki 1930 m.) 149
2. Neeilinis vadovėlis mokiniams lavinti 151

MARGARITA VYMERYTĖ 157

1. Romanų, germanų ir baltų pasakos su eilėmis 160
2. Per sovietinės ideologijos prizmę 164

JUOZAS BALDŽIUS 173

1. Folkloristikos šalikelė 175
2. Reikšmingieji enciklopediniai tekstai 179

JUOZAS BRAZAITIS 187

1. Bendresni tautosakos dalykai 188
2. Pasakos, pasakojimai, dainos ir kitkas 194

ZENONAS SLAVIŪNAS 203

1. Fokloristas universalas 205
2. Dainininkės ir dainininkai iš įvairių Lietuvos kraštų 209
3. Veržimasis į sutartinių pasaulį 213
4. Ir populiariai, ir mokslo vardu 220

JONAS BALYS 227

1. Tautosakos rinkimas ir skelbimas 229
2. Tautosakos sisteminimas 235
3. Sakmių ir pasakų paslaptys 238
4. Dainų ir kitos tautosakos savitumai 242
5. Recenzijos ir enciklopedinės žinios 247

KOSTAS KORSAKAS 255

1. Pažinkime latvių dainas 257
2. Iš toli ir iš arti 264

JURGIS LEBEDYS 275

1. Trauka tyrinėti tautosaką 277
2. Senosios raštijos grožinės literatūros sąlyčiai su tautosaka 279
3. Simonas Stanevičius ir jo amžininkai 281
4. Moksliniai tautosakos iš senų šaltinių leidimai 283
5. Akiratyje – kitų tautosakos tyrinėtojų darbai 289

ALGIRDAS JULIUS GREIMAS 295

1. Semiotiniai tyrimai ir V. Propo *Pasakos morfologija* 297
2. Pasaka apie bebaimio herojaus ieškojimus 303
3. Dar apie A. J. Greimą ir tautosaką 310

ANTANAS MOCKUS 315

1. Broliams Juškoms įsipareigojęs 316
2. Žvilgsnis į lietuvių folkloristikos istoriją 322
3. Didžiojo dainų sisteminimo pradžia ir kiti užmojai 327

AMBRAZIEJUS JONYNAS 331

1. Darbo pradžia 333
2. Tautosakos apžvalgos 337
3. Pergalės lietuvių folkloristikos istorijos fronte 342

4. Tautosaka ir literatūra 347
  5. Tautosakinių straipsnių įvairovė 351
- BRONĖ KAZLAUSKIENĖ 359
1. Pirmosios patirtys 361
  2. Skandinanti variantų jūra ir leidinių prošvaistės 364
  3. Teorinė ir praktinė Lietuvių liaudies dainų katalogo pusė 367
  4. Vestuvinių dainų tomai 372
  5. Darbo ir kitur netrūko 376
- PRANĖ JOKIMAITIENĖ 381
1. Lietuvių liaudies baladžių pasaulyje 383
  2. Vaikų dainos suskaičiuotos ir įvertintos 389
  3. Jau pasirodė Dainynas! 395
  4. Karinių-istorinių dainų glėbyje 399
  5. Moksliniai ir populiarūs darbai 405
- VANDA MISEVIČIENĖ 413
1. Lietuvių liaudies dainų klasifikacija (katalogai ir disertacija) 414
  2. Nuo antologijos iki Dainyno 420
  3. Kas dar traukė 425
- KAZYS GRIGAS 431
1. Tautosakinė daukantiana ir XIX a. folkloristikos istorija 433
  2. Milžinas lietuvių paremiologijos fronte 438
  3. Mažosios formos tautosaka 443
  4. Kita tautosakinė veikla 447
- VLADIMIRAS TOPOROVAS 459
1. Pirmieji lietuvių tautosakos struktūriniai lyginamieji tyrimai 461
  2. Lietuvių liaudies baladžių struktūra 463
  3. *Liaudies poezija: Pagrindinės problemos* 466
- DANUTĖ KRIŠTOPAITĖ 477
1. Monografija apie lietuvių karines-istorines dainas 479
  2. Du nepanašūs leidiniai 482
  3. Trijų asmenų keliais 485
  4. Link liaudies dainininkų ir muzikantų žinyno 489
- NORBERTAS VĖLIUS 495
1. Tautosakos paieškų verpetuose 497
  2. Knygos *Oi tu kregždėle, Čiulba ulba sakalas, Atbėga elnias devyniaragis* ir *Vestuvinės dainos* 502
  3. Pasakojamosios tautosakos leidiniai 507
  4. Nepaprasti folkloro personažai 512
  5. Gausios publikacijos 518

DONATAS SAUKA 525

1. *Tautosakos savitumas ir vertė* 527
2. Pirmasis lietuvių tautosakos vadovėlis studentams 543
3. Po dvidešimt penkerių metų 558

PABAIGOS ŽODIS 567

ALONG THE PATH OF FOLKLORE RESEARCH: 20th CENTURY IN LITHUANIA.

Summaries 575

ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ 611